

VÄRMLANDS ANOR

Nr 4 December 2018 Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening Årgång 35

I decembermörkret kan vi minnas årets makalösa sommar. Visnums kyrka fotograferad den 11 juli i år. Den uppfördes 1730-33 under ledning av byggmästaren Philip Eckel. Öster om koret syns det Linrothska gravkoret i tegel, uppfört omkring 1780. Foto: Carl-Johan Ivarsson

VärmlandsAnor

Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandsAnor, men glöm inte att ange källa. Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse. Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag.

ISSN 1400-1047 Upplaga 1700 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör

Carl-Johan Ivarsson, Finnögatan 4 B, 614 33 Söderköping
Tel 070-2253245, redaktor@varmlandsrotter.se

Layout

Kerstin Osterman, KEOZ, Skattkärr

Tryck

City Tryck i Karlstad AB

Föreningsfakta

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse.

Föreningens adress

c/o Lars-Göran Jansson, Ingalills väg 10,
656 38 Karlstad. Tel. 054-83 75 81
E-post: ordförande@varmlandsrotter.se
Organisationsnummer 873201-6897

Medlemsfrågor

Thore Jansson: medlem@varmlandsrotter.se

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 150 kr för ordinarie medlem och 50 kr för familjemedlem (2018) till svenskt plusgiro 46 96 60-5. Medlemmar i Norge betalar 200 norska kronor till norskt postgiro 7877 08 16652.

Hemsida och e-mail

www.varmlandsrotter.se
e-mail vsf@varmlandsrotter.se

Föreningens styrelse

Ordförande Lars-Göran Jansson,

Ingalills väg 10, 656 38 Karlstad. Tel. 054-83 75 81

Vice ordförande Britt-Marie Johansson, Bokliden 41,
667 33 Forshaga Tel. 070-530 63 30

Sekreterare Gunnar Jonsson, Sveavägen 6 C,
66141 Säffle. Tel. 0533-105 59

Kassör Thore Jansson, Västra Ingersby 101,
686 94 Rottneros, Tel. 070-190 45 93

Ledamöter

Eva Lejrin, Orrholmsgatan 3, lgh 1603,
652 15 Karlstad. Tel. 070-6859960

Sonja Skagerud Östlund, Cederroths väg 1,
663 33 Skoghall. Tel. 054-51 73 34

Kjell Hasselroth, Stor Ingmars väg 13, 653 46 Karlstad,
Tel. 054-566303

Ulf Fritzon, Forsgatan 8, 667 34 Forshaga
Tel. 070-530 14 15

Berith Hemmingberg, Smedsgatan 9 A,
684 30 Munkfors Tel. 076-914 01 97

INNEHÅLL

- 3 **Skapades den största finnbyn av ett dråp?**
Bo Hansson
- 6 **Friarbrevet, Torbjörn Söderlund**
- 7 **Ur andra medlemsblad**
- 8 **Skräddarsonen från Gunnarskog som blev ”Klockarfar” i Minneapolis, Carl-Johan Ivarsson**
- 11 **Hammarö sockenstämma 1708-1746 (Recension)**
- 12 **Grums Släktforskargrupps utflykt till Glava och Älgå, Elvy Hansson**
- 13 **På bygdegårdsturné runt Värmland o Julklappstips**
- 14 **Lite om Visnums socken Bo Axelsson och Lars Wahlmark**
- 15 **Motion om ändring av punkt 6 i stadgarna**
- 16 **Ordförande har ordet o Saxat från styrelsen**
- 17 **Historiens torra detaljer får liv på Gammelvala, Elisabeth Björkman**
- 18 **Kallelse till årsmöte o Årsmöteshandlingar**
- 19 **Arkivens dag, Eva Lejrin o Nyqvistar (Recension)**
- 20 **Antavla nr 220**
- 22 **Släktträd (Recension) o Antavla nr 221**
- 24 **Vårens program 2019**

Redaktörens ruta

Jag följer med i Facebookgruppen ”Släktforskning för noviser”. Det är roligt att följa nybörjarnas mödor i släktforskningen. Några har inte ens börjat med kyrkböcker än. Sedan handlar många frågor om att tyda text. Ibland handlar det om väldigt läsbar stil från 1800-talets slut, ibland om svårare tysk skrivstil från 1700-talet.

Jag försöker ibland bidra med att tyda äldre texter och stämningen i gruppen är i regel god och lärorik. Men något jag slås av är att många nybörjare inte har förstått att släktforskningen är så mycket mer än husförhörlängder och födelseböcker. Eller vilken nytta man kan ha av att vara med i en släktforskarförening, av andra sorters källor eller av den tryckta litteratur som finns.

Vi gör under 2019 ett försök med att fortsätta med häradsteman i VärmlandsAnor. Så i nr 1 nästa år tar vi mer än gärna emot bidrag om Jösse härad, och i nr 2 Färnebo härad. Men allehanda bidrag är förstås välkomna.

**En God Jul och ett Gott Nytt År
önskas Er alla läsare!**

Manusstopp för 2019:1 är 5 februari 2019

Skapades den största finnbyn av ett dråp?

av Bo Hansson

Det finns ett par händelser i norra delen av Älvdals härad som i folkmun och romaner har beskrivits som ”finnkrig”. Verkligheten visar dock att det är goda historieberättare som under de 350 följande åren broderat ut texten i underhållningssyfte. Domstolsväsendet fungerade även då och det var mycket vanligare än idag att man vände sig dit för att lösa tvister. Oftast var dessa svenskar eller finnar inbördes emellan. Det var missnöje med arvs-skiften, sedlighetsärenden, ”fult munbruk” eller slagsmål, ofta under alkoholpåverkan, ungefär som idag.

Fjädrar blev hönor

Jaktbråken kring Höljes, Mordön och Slaktardalen har figurerat i dessa sammanhang. Båda fallen finns detaljerat berättade av inblandade parter och dokumenterade i domstolsprotokoll från Älvdals härad mellan 1649 och 1652. Båda målen hanterades också vid Göta Hovrätt, eftersom det handlade om dråp. Där bekräftades sen häradsdomarna den 13 maj 1651 och den 25 februari 1653. Alla inblandade finns namngivna och åtminstone i det ena fallet har offrets finska ursprung inget med saken att göra. I det andra hade bönderna från Dalbytrakten gjort en egen tolkning av lagstiftningen mot lösdrivare, som inte höll vid tinget. De dömdes därför för delaktighet i dråp, misshandel och stöld av egen- dom och Höljesborna för att de dolt det andra dråpet. Efter dessa domar går inga fler liknande händelser att dokumentera i området. Däremot utfördes en del plundringar på båda sidor av gränsen under krigsåren, men till dom var man kommenderade och därmed tvungna att delta i. Aspberget anges i mantalslängden, åren efter 1670-talets krig, som öde. Men det betyder inte att byn var

det, utan att den drabbats så hårt att byborna befriats från skatt.

Många inblandade

Upprinnelsen till intermezzot i Höljes, var att Carl Eskilsson Haaranen (”Hare”) från Dala Järna och jaktkamraten Isak var på trakten och jagade, troligen olovligen. I samband med det, skadades Isak allvarligt av en björn och Carl såg sig nödgad att gå fram till bebyggelsen i Höljes för att få hjälp. Han kom då till Bengt Eriksson på Heden med hund, bössa och en björnhud för att köpa bröd och smör. Han bjöds där på mat och stannade även över natten. Både på kvällen och på morgonen när Carl skulle gå, frågade Bengt ut honom om en älg, som han menade Carl och Isak stulit ur hans giller. När Carl inte ville ersätta den, sände Bengt systersonen Olof Markusson till ”Olof Larssons stufva” efter förstärkning för att beslagta Carls saker. Efter en örfil, hårdragning och ett yxhammarslag tog sig Carl ändå loss och flydde för glatta livet. Då hade också två förrymda norrmän anslutit och några andra sprang efter rep att binda Carl med. Sedan står ord mot ord om en av norrmännen sköt efter Carl för att han inte skulle avslöja dom eller om Höljesbönderna under hot tvingat dom att skjuta. I vilket fall höjde Knut Børgesen från Skrede bössan och sköt ihjäl honom. Enligt Höljesbönderna släpade han och kumpanen Måns Pedersen sen liket ut till en holme i Storelfven och grävde ner det. Käranden vid tinget, Lars Persson från Brunnsberg, påstod att bönderna själva skulle ha misshandlat Carl så fördärvad, att han legat och pinats i två dagar. Därefter tvingade de norrmännen att skjuta honom. Liket hade dessutom begravts en gång innan det

slutligen fördes till ”Mordön”. Lars kunde dock inte uppge var han fått uppgifterna från, varför bönderna friades från själva dråpet, men dömdes för att dolt det.

Hakkarainen från Nain

Den kärande vid tinget, var ingen annan än en av Aspbergets nybyggare, Lars Persson Hakkarainen. Vi vet att släkten kommer från byn Hakkarala, intill Kuopios nuvarande flygplats och att fadern Per Pålsson, som så många andra, sägs ha kommit ”över sjön” med en fiskebåt. Handelsfartygen/kogarna var den tidens Finlandsfärjor, fiskebåtarna var ”turistklassen”. Trafiken över Ålands hav var även då intensiv och resan tog oftast bara ett dygn.

Dom tidigast kända svenska dokumenten säger att Per ”Hakkran” var husfinne i Kvarnberget på Näs finnmark 1628 och att han senare bröt mark för ett eget torp vid sjön Nain i Ekshärad. Lars syskon var många och brodern Pål hade 1646 börjat nyodla i Brunnsberg, ett par mil norr om föräldrahemmet och här verkar det som även Lars bodde en tid. När han kom till Älvdals häradsting den 9 mars 1652 som kärande, var det för att han gift sig med Karin Olsdotter, Carl Eskilssons änka. Avståndet mellan Brunnsberg och Järna finnmarker var bara en lång dagsmarsch. Vi får inte veta hur det gått med Carls jaktkamrat Isak, men hade han levt borde han också varit vid tinget. Sex namngivna bönder från Höljes, Tutstad och Gunneby var med, utöver de båda norrmännen, så det var säkert svårt att hålla helt tätt om händelsen. I vilket fall är det troligt att Lars och Karin varit i Höljestrakten och orienterat sig om ryktena och sett de orörda skogarna, innan de drog frågan till tinget.

Mycket påminner om idag

Väldigt många finska bosättningar gjordes i nära anslutning till arvs-skiften. Om det inte fanns plats för fler kring föräldrahemmet, var det flytt som gällde. Vi vet att många av de första svedjebbrukarna klarade sig bra och var välbeställda. De allra flesta som kom till områdena nära riksgränsen var födda i östra Sverige eller Bergslagen, så var det också med de första Aspbergsfinnarna. Ofta gjorde man som dagens invandrare: bodde en tid och arbetade hos redan etablerade landsmän. När svedjeb bruket tillät, såg man sig om efter orörda marker, om man inte gifte sig till dem. Tack vare dom rika rågskördarna kunde man få med sig startkapital från eget arbete och ibland dödsbon. Vål på plats var det bråttom och noga med att få den privata markägarens tillstånd att börja röja ny bosättning. I Värmland fanns inga statliga allmänningar som på annat håll. Ingen ville heller lägga ner en massa jobb och sen tvingas flytta. De första åren hade alla nybyggare i Skandinavien skattefrihet, ända sen tidigt 1400-tal.

Höljesskogen i mantalslängden

Lars namn är det första som dyker upp under Höljesskogen i mantalslängden 1661, tillsammans med Mattes. Han hade i sitt hushåll hustrun och ett barn över 12 år, samt två husfinnar. De senare är sannolikt brodern Josef med hustru, som noteras för eget tre år senare. Andra osäkrare källor säger att dom redan bott där några år. Den 10/7 1668 skattläggs i alla fall Aspberget till ¼ hemman. Nedsättningsbrev hade man fått av friherre Hugo Hamilton och Höljesbönderna ska ha godkänt det. Hamilton var skotte och "legoknekt", men värvades under 30-åriga kriget. Han blev överste i den svenska armén och 1654 adlad för sina bedrifter. Om han fick sin "donation" att uppbära skatteinkomsterna i Älvdals härad som

I Norra Finnskoga finns inga kända skogsfinska byggnader bevarade, men på Jorsla-backen (Jussela) i Aspberget kan man se tydliga kantiga rösen som vittnar om skorstenslösa ugnar av finsk typ, efter Josef Persson Hakkarainens ättlingar. (Foto: Bo Hansson)

belöning för krigsinsatserna eller kompensation för att han deltagit i finansieringen av kriget, framgår inte. Donationen 1651 gällde troligen en period på 10 år, eftersom han 1662 flyttade tillbaks. Nybyggarna i Aspberget, och speciellt Hakkarainensläkten, satte i många generationer stora avtryck i området. Även i de angränsande norska socknarna Våler och Trysil. Lars Persson sålde redan 1667 sitt torp till Sigfrid Matsson Siekkinen, men barnen kunde med rättens hjälp redan 1671 återlösa det, eftersom de vid försäljningen fyra år innan varit omyndiga. Brodern Josefs egendomar gick också vidare i släkten under många generationer.

Tenhuinen från Skattlösberg

De södra delarna av skogarna i dåvarande Dalby storsocken byggdes före de norra och därför Kindsjön före Aspberget. Far till Mattes i Aspberget, Mårten Staffansson Tenhuinen, var "barnfödd i Järnkärna socken i Finnlandh". Den 24/1 1648 begärde han ett bevis från prästen i Grangärde på att han skött sig klanderfritt och var ärlig. Familjen bodde då i det som senare blev Dan Anderssons

Skattlösberg och hade tidigare, under 20 år, bott vid sjön Nitten i samma socken. Järnkärna är en direkt översättning till svenska av Rautalampi, en storsocken många flyttade ut från i olika riktningar, främst i brist på svedjemarker, men även arméernas påtvingande inkvarteringar under rysskrigen var betungande. Då som nu flydde en del yngre män undan utskrivningar till armén. I Mårtens prästintyg står det också "att han ähr sinnadt begifua sig här ifrån åth Wermeland". Det finns en teori om att en del av de finnar som 1644-45 uttogs till den s.k. Bergslagbataljonen under Hannibalfejden, ska ha förlagts till Värmlands gränsområden och där sett stora orörda granskogar, för att sen flytta dit. Det går dock inte att verifiera.

Mårten Staffansson hade 9 barn, varav flera vuxna, när han med Branäsböndernas goda minne började bygga och bo i Kindsjön 1649. Mattes Mårtensson, född mitt i den skaran, var ett av dem. Hur och varför han sen blev nybyggare i Aspberget vet vi inget om, däremot vet vi varför han inte blev kvar så länge. Redan sommaren 1667 är han åter vid föräldrahemmet i Kind-

sjön. I samband med ett familjebråk knivhöggs han sin bror Olof till döds vid frukostbordet. Detta ska ha skett efter en hård ordväxling. Den 18/11 dömdes han därför vid Älvdals häradsting till det extra hårda straffet för syskonmord, ”att mista sitt lif och steglas”. Det innebar att han efter att ha avrättats genom hängning, styckades i bitar som spikades upp på platsen, allt i syfte att sätta skräck i andra. I protokollet berättas vidare att han efter mordet hittats gråtande och ångerfull av en granne. Enligt egen utsago hade han trots flera års hårt arbete inte fått samma del i hemmanet som syskonen och han hade dessutom under 4 års tid varit drabbad av yrsel. Hans egendom i Aspberget hade redan innan köpts av Mattes Muhoinen och Staffan Vauhkoinen.

Många fel i äldre tider

Dom skriftliga publikationer som finns om Aspberget är, utöver Richard Brobergs och Jarl Ericssons, nu mer än 50 år gamla och alla innehåller de tyvärr en hel del felaktigheter som spridits. Detta beror främst på att författarna inte hade ett så rikligt källmaterial som vi har idag och att de ibland lutat sig för

mycket mot muntliga traditioner. För den som själv vill förkovra sig finns unika ”En Läse- och Skrifte-Bok öfver det Finske folket och Soldaterna uti Dahlby församling På Åhren 1716 och 17”, med en del finska släktnamn. Dessutom mycket intressanta ”Geometrisk Cartor öfver Aspberget och Jerp-lien” från 1726. Båda är 300 år gamla inblickar hos den tredje generationen nybyggare, tillgängliga på Lantmäteriets och Riksarkivets fria hemsidor.

Författaren är bosatt i Borlänge och härstammar från Norra Finnskoga och Trysil. Har fritidsforskat om skogsfinnar i mer än 40 år.

Källor:

Nordiska Museet: Lars Bäckvalls Elfdahlsarkiv

FINNSAM: Skogsfinska släktnamn i Skandinavien (Karlstad 2009) <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:278627/FULLTEXT01.pdf>

FINNSAM: Det skogsfinska kulturarvet (Falun 2000)

Björk, Jan-Erik: Sammandrag av Älvdals härads domböcker 1600-1649 (Källby 2002)

Av ”Bygd- och näringsliv i Norra Värmland” framgår att Aspberget var den i särklass största finnbyn i Fryksdals och Älvdals härad år 1730. Larsgården var en av de största gårdarna i byn och anses vara platsen för Lars Persson Hakkarainens nybyggargärning (Yngve Nilsson, Lund 1950). (Foto: Finnskogscentrum)

Filmade föreläsningar

Du som är medlem i föreningen har nu möjlighet att ta del av inspelade föreläsningar från Arkivcentrum i Karlstad. Under hösten har vi spelat in tre föreläsningar:

- Forska i bouppteckningar – Elisabeth Thorsell
- Handstilar från 1600-1700-talet – Peter Olausson
- Digitala forskarsalen – Mariia Mähler

Du hittar dem på <http://start.varmlandsrotter.se/filmade-foredrag>

Friarbrevet

av Torbjörn Söderlund

Som introducerad skåning sedan barnåren har jag efter min pensionering ägnat en hel del tid åt släktforskning. Har på mödernet anor i Värmland och därför är jag medlem i Värmlands släktforskarförening. Här vill jag ge ett bidrag som kanske kan intressera även andra föreningsmedlemmar.

Mest handlar släktforskning om namn, årtal och orter. Nog så intressant men man skulle så gärna vilja veta mer om människorna bakom namnen. Mycket litet har jag fått fram ännu om mina värmlandsanor men ett dokument har jag i min ägo som kan vara ganska unikt och tänkas vara intressant för en större krets värmlänningar. I kretsen kring berömdheter som Esaias Tegnér och Geijer finn mycket dokumenterat om och av dessa personer. I bondesamhället skrevs däremot nog inte ofta och om så skedde antagligen mest om triviala saker, sällan värda att spara.

Här tänkte jag visa ett brev från min morfars far till hans blivande svärfar år 1850. Anders Larsson f 9/6 1821 Ärtjärn, Töcksfors var alltså min morfars far och föremålet för hans låga var Ingrid Ersdotter, f. 13/2 1831, dotter till Erik Andersson Lidén, f. 18/6 1804 i Västra Bön, Töcksmarks socken och hans hustru Böret Andersdotter, f. 30/3 1802.

Brevet väcker många tankar. Vad vet man om skick och bruk före äktenskaps ingående vid mitten av 1800-talet? Då var synbarligen ännu inte etablerat att unga människor som fattat tycke för varandra kunde bestämma själva. Vi kan aldrig veta om Anders och Ingrid redan träffats på tu man hand och känslor väckts hos dem båda. Var föräldragodkännande på den tiden en tvingande nödvändighet eller

kanske redan då mer en artighetsfråga? Bara att detta brev sparats till eftervärlden trots avsändarens vädjan om förstörelse antyder att man fann det lite märkvärdigt. Visst ger texten intryck av uppriktiga och innerliga förhoppningar men samtidigt verkar den mer handla om ett avtal två praktiska män emellan. Ganska dråpligt är att friaren i samma brev som han ber om dotterns hand föreslår en affär om några åkrar.

Vad som faller i ögonen är det väl-artikulerade språket och den sirliga handstilen. Stavningen av svenska språket blev inte normerad förrän på 1870-talet så att en del ord verkar konstiga är inget fel – var och en skrev så som syntes vara rätt.

Här skriver en ung bonde, 29 år gammal. Ordnad skolgång fanns inte under hans uppväxt. Allmän folkskola infördes först på 1840-talet. En imponerande prestation om han nu själv skrivit allt detta.

Naturligtvis kan han ha fått hjälp av någon bildad person. Eller - förekom på 1800-talet skrivare som åtog sig både att skriva affärsbrev, inlagor till tinget och kärleksbrev till åtrådda kvinnor?

I varje fall ger brevet en glimt av livet i bondesamhället för 120 år sedan. Anders fick sin brud (och åkerlappen). Äktenskapet gissar jag blev lyckligt. Min mormor föddes 1863 och dog 1934.

Bön den november 1850.

Älska vän!!

Tanke för första gången samt alla jag
gjort i ditt hus. Nu får jag bli med
Nöjningsanda några ord till
Här edes Ork. Vännerätta mig om jättest
landst på min brygga hos ditt om
släktens om ditt släkt, eller

brädu dessa ord upp med erand egen
hand. Duvil tryggar jag mig.
Synesligen då inget afspende. Gåttas
Öfverning och vänskap tillkomas
Jag är en alltid tillgiven vän. -
Anders

Början och slutet av brevet

Tyvänn kan vi som bor i förskingringen inte ta del av alla mötestillfällen med möjlighet till erfarenhetsutbyte och andra aktiviteter som föreningen anordnar men jag läser med intresse medlemsbladet. Jag skulle emellertid uppskatta om någon som vet mer om Anders Larsson och hans föräldrar Lars Anders-

son född omkring 1786 med hustru Anna Simonsdotter, född 1800 och deras släkt i västra Värmland ville höra av sig. Min epostadress är soederlundtorbjorn@gmail.com. Västra och Östra Bön, Knutsbol och Dalen/Enehögen är bland aktuella gårdar.

Utskrift av friarbrevet

Böhn den november 1851

Bästa vän!!

Tack för sista besvär samt alla jag gjort i ditt hus. Nu får jag härmed öfwersända några ord i korthet till eder Och underrätta mig om förhollandet på min begäran hos er om släktskap, om det slår rötter, eller om det liknar det sädeskorn som föll på hällebärg. Jag har väntat tid efter tid på någon god tidning af ditt från lilla dotter. Men allt förgäves. Mina tankar äro nu upprörda af oro och förefaller sig så. Att ett afslag blifwer kanske min del efter icke något ord på denna tid blifwit mig meddelat. Edert bifall öfwer min begäran wid vårt samtal går mig dristig Och upplifwar mig mycket. Men änu mera lifwades jag om jag finge ett bifallsord från eran dotter. Ty jag är som i wäl känner så främmande och wet intet om ni henne tillgifwit mina ord och meningar eller icke. Har ni detta gjort, ytrast efter mitt utlåtande hos eder, så förmodar jag på denna tid att ert beslut är fattat, blott det wardr mig delgifwit. Jag wet att det är mycket näswist af mig anlita eder härom (??) gifwa mig beslut tillkänna orsaken är den att jag icke djerfwes för blygsmahet skull hemsöka eder, emedan jag icke känner hela innehållet warpå det hwilar. Edert goda umgänge öfwerlygar mig Och mitt hjerta säger mig att i icke tager min menig illa upp. Därföre sätter jag mitt fastta

hopp till eder som alltid wisar och bemöter mig med den största wänlighet som jag har funnit uti mina lefnadsskiften. Alltså hoppas jag att jag icke wäntar länge i denna qwalfulla ovisshet, utan skänk mig med en enda rad det saligaste hoppet, eller den bittraste smärta, under en orolig förwäntan.

Jag får ännu utlåta mig uti ett annat afseende om mina förra önsknings icke bifalles, att om så skulle hända att i komme i betänkande att upplåta eran egendom uti Ärtkärn till försäljning, Wille jag önska mig derom blifwa delgifwen innan köpslag med någon annan uppgöres. Ty om icke för stränga betalningshwillkor af eder bestämmes skulle jag wilja spekulera derpå. Då det kunde på lämpliga grunder sättas. Några ord torde ni medela häröfwer på samma gång i gifwer mig någon upplysning öfwer dett andra. —

Här åtföljer den lilla bok jag bekom af eder med stor tacksamhet.—

För det sista får jag wänligen an hålla att i icke lemna mina dristiga ord på allmänna ombudet, utan brän dessa ord upp med eran egen hand. Derwid tryggar jag mig. ---

Synnerligen då inge afseende fårtas.

Aktning och wänskap teknas.

Från en alltid tillgifwen vän.

Anders

Ur andra medlemsblad

Värmlänningar

KFV-Forskaren 2018:2 (Katrineholm-Flen-Vingåkers Släktforskarförening): Rättsväsendet i gamla tider, artikel av *Göte Söderquist* från Gillberga Bygdeblad, som tidigare cirkulerat i andra släktforskartidningar.

Näverluren 2018:3 (Värmlands Hembygdsförbund): Tutankhamon i Gillberga av *Peter Olausson*, om fyndet av gravstenen efter Knut Bryntesson och hustrun Brita Larsson dotter på Magnebyn, en ovanlig gravsten från omkring 1670.

Slækt og Slekt 2018:3 (Solør Slektshistorielag): Hähmä: Stavemåte, uttale og betydning av navnet av *Pål Furuberg*. Släktutredning för Helene Halvorsdatter Rådelsbråten, född 1836, med släktingar i Norra Finnskoga av *Magne Ivar Mellem*.

Sysslingen 2018:3 (Södra Roslagens Släktforskarförening): Antavla för Barbro ”Lill-Babs” Svensson (1938-2018), farmors far Anders Persson Hedberg föddes 18/12 1835 i Ransäter.

Andra

AnGripen 2018:3 (Malmö Släktforskarförening): Osedligt leverne av *Guno Haskå*.

Flydda Dagar 2018:2 (Linde Bergslags Släktforskarförening): Spanska sjukan 100 år av *Ann-Charlotte Laudon-Tegerhult*.

Slekt og Data 2018:3 (Slekt og Data): Tema: Sykdom og helse – Kilder till død og begravelse; Fattigvesen; Kilder til ulike sykdommer.

Våra Rötter 2018:3 (Tjust Släktforskarförening): Hundra år sedan spanska sjukan av *Eva Johansson*.

Skräddarsonen från Gunnarskog som blev "Klockarfar" i Minneapolis

av Carl-Johan Ivarsson

"Blott en dag, ett ögonblick i sänder" är en av våra mest älskade kristna sånger, sjungen i glädje och sorg i mer än 150 år. Många känner till, att den är skriven av prästdottern Lina Sandell (1832-1903) från Fröderyd i Småland, och även melodins upphovsman Oscar Ahnfelt (1813-1882) är ett känt namn för många. Dessa båda, tillsammans med bland andra skolläraren från Sunne Nils Frykman (1842-1911) och riksdagsmannen från Mönsterås Carl Boberg (1859-1940), präglade väckelserörelsens musik under hela 1800-talet. Deras sånger sjungs idag långt utanför de sammanhang där de skapades: kretsarna kring Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och Svenska Missionsförbundet. Bobergs sång "O store Gud" blev i engelsk språkdräkt 1967 en riktig världshit med Elvis Presley som "How Great Thou Art".

Men även "Blott en dag" finns i engelsk översättning, ofta sjungen i amerikanska kyrkor där det svenska arvet vårdas, som "Day by day, and with each passing moment".

Mannen bakom denna översättning till engelska var en Gûnnersking, en man som på sin tid var en av de mest kända musikprofilerna i delstaten Minnesotas största stad Minneapolis, men också bland svenskar runt om i Amerika. Något av berömmelsen spred sig också till hans födelseland Sverige och hans hembygd Gunnarskog. Hans namn var Andrew L. Skoog.

Fältjägarnamn

Från början hette han Anders Andersson Skog och föddes den 17 december 1856 i Stora Årbotten i Gunnarskog. Fadern hette Anders Jonsson och modern hette Maria Ersdotter. Fadern var från Stora

Årbotten, medan modern var född i Ingersbyn. Namnet Skog var från början ett fältjägarnamn, men fadern blev senare skräddare. En äldre bröder Anders hade fötts 1854 men var redan död när "vår" Anders föddes. Med tiden utökades familjen med tre yngre bröder: Johannes född 1859, Emil född 1862 och Oskar född 1866.

Farfadern Jon Persson (Nyjals-Jon) var bosatt på en gård som kallades Nygårdet i bykärnan, som vid laga skiftet blev utflyttad till Södra Korsmyra. Enligt min morfars berättelse bodde familjen Skog i en stuga på gårdens ägor på Sandbacken, idag alldeles nära den nutida sommarstuga som ägs av Karl-Erik Bäcklin. En husmarkering finns där på lagaskifteskartan från ungefär samma tid. Södra Korsmyra (i Årbotten oftast omtalat som enbart "Sönnre") var i familjens ägo till 1938, då Skoogs kusin Johannes Olsson sålde till nuvarande ägarfamilj. Skoogs kusinbarn Johan Johannesson (1900-1983) bodde senare vid Timmeråsen i Gunnarskog och verkade som smed. Han var en mycket känd person i bygden och kallades för "Johan Kôrsing".

De viktigaste biografiska skildringarna av Skoogs liv, är dels Oscar E. Olsons artikel i boken om Frykman, Hultman och Skoog från 1942. Detta är en populär version av en akademisk uppsats som skrevs för graden Master of Music vid Northwestern University i Evans-

Andrew L. Skoog. Foto ur boken Frykman – Hultman – Skoog 1943. Foto: okänd.

ton, Illinois. Olson bygger i sin tur på Skoogs efterlämnade papper, tillhörande North Park University i Chicago. Den andra biografiska skildringen finns i E. Gustav Johnsons lilla skrift utgiven 1937.

Fadern var alltså skräddare men "lyckligt nog var hans föräldrar kristna" skriver Olson om Skoogs barndomshem. Med detta menas troligen att de skulle ha varit gripna av väckelsen och omvända. De första norska predikanterna uppträdde i norra Gunnarskog redan vid Skoogs födelseår men väckelsen bröt ut på allvar i hela socknen år 1863, då också en missionsförening bildades. Så det är inte säkert att väckelsen nådde Årbotten förrän då.

Skolgång och utvandring

Enligt Olson skall Skoog ha börjat skolan vid fem års ålder, vilket sy-

nes ytterst osannolikt. Att han gick i skola i Gunnarskog är dock klart, även om det inte var i det ännu kvarstående Årbottens skolhus som byggdes först senare. Han visade sig redan vid tidig ålder ha öra för musik och lärde sig noter i skolan. Han fick dock vid tidig ålder hjälpa fadern i hans skrädderi. Fadern fick arbetsattest till Amerika 1868 och hela familjen utskrevs från Gunnarskog till ”Norra Amerika” 14 maj 1869. Anders var nyligen fyllda 12 år. Familjen kom att bosätta sig i St. Paul, Minnesota.

När den unge Skoog fyllt 16 år så köpte fadern ett orgelharmonium. Skoogs var nästan helt självlärd inom musiken. Han ville vid denna tid söka sig till teatern, men följde på moderns inbjudan 1877 med på den i Glava födde evangelisten Erik August Skogsberghs (1850-1939) möten i St. Paul. Skogsbergh behövde hjälp med orgelspelet, och tvekade att låta Skoog spela, eftersom denne inte var på allvar avgjort kristen, men gav ändå den begåvade ynglingen chansen att visa sitt kunnande. Skoog spelade kväll efter kväll på Skogsberghs väckelsemöten. En kväll kunde Skoog själv inte hålla sig utan meddelade alla att han nu också valde den smala vägen och bli en kristen.

Västvärmlänningarna Skogsbergh och Skoog blev från denna tid ett verkligt team. I Chicago verkade vid denna tid Dwight L. Moody (1837-1899), en metodistisk evangelist som även reste i hela USA, men också i Kanada, England och Skottland. Moodys musikaliske parhäst blev sångaren Ira D. Sankey (1840-1908). Moody skrev sångtexter som Sankey tonsatte och sjöng. Så blev Skogsbergh kallad ”den svenske Moody” och Skoog för ”den svenske Sankey”.

Till Chicago

Från 1879 var Skoog verksam som körledare och musiker i Erik

August Skogsberghs församling Swedish Mission Tabernacle på South Side i Chicago. Det var här som Svenska Evangeliska Missionsförbundet bildades 1885, det samfund som numera kallas Evangelical Covenant Church. Tanken var Skoog skulle försörja sig delvis genom skrädderi, men istället kom han att bli lärare i grammatik vid den svenska skola som bedrevs vid tabernaklet.

Skoogs körledarskap byggde på den goda förståelse av musikalisk teori som han med sin bristfälliga skolning ändå hade. Han började också utveckla körens repertoar genom att översätta sånger från engelska och att rekvirera sångböcker från Sverige. Det fanns sällan tryckta noter, utan mycket fick skrivas av för hand till varje körmedlem. Under tiden i Chicago utgav Skoog också sin första tryckta sångsamling, ”Evangelii Basun” (två versioner 1881 och 1883) i samarbete med Skogsbergh.

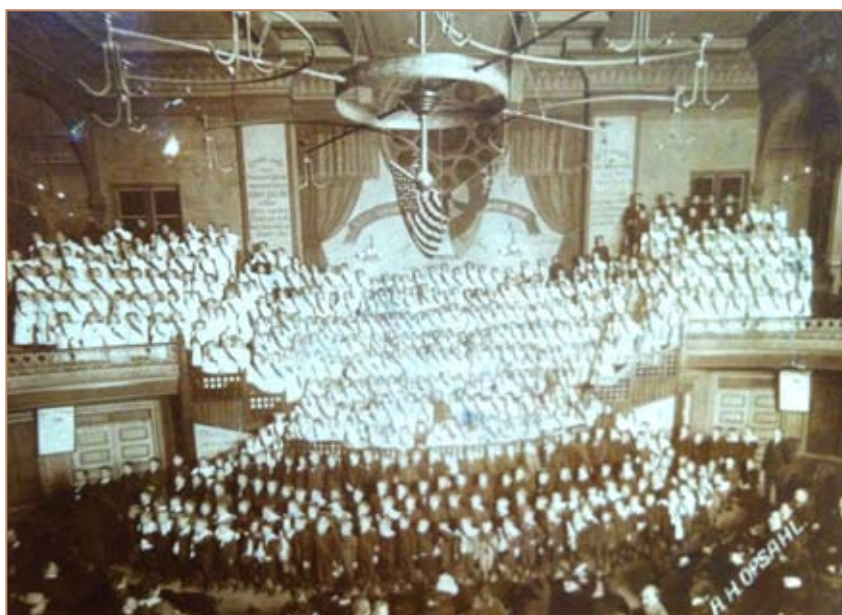
I Chicago fann han också en hustru, när han ingick äktenskap med en sopransolist i sin egen kör, Augusta Delander. Sommaren 1885 flyttade de båda tillsammans med den lille sonen Paul till Minneapolis, där han följde Skogsbergh till Swedish

Tabernacle, den kyrka som numera heter First Covenant Church och ännu står kvar mitt i Minneapolis, även om kyrkan idag tonat ned sin ”svenskhet” och presenterar sig som ”a diverse, multi-generational, urban Christian community”.

Swedish Tabernacle

I Swedish Tabernacle fick Skoog ett stort ansvar för all musik. Nu började han också att komponera fler sånger och 1892 började tidskriften ”Gittit” att utges, med artiklar om musik på svenska men också noter med nyskrivna och översatta kristna sångtexter. ”Gittit” utgavs varje månad till 1908 och blev snabbt populär i Svensk-Amerika men också letade sig ibland hem till Sverige. Där fanns även stycken av klassiska storheter som Händel, Mendelssohn och Gounod. Ett exempel på hur Skoog använde kända melodier är han gjorde den franska nationalsången till en kollektivsång: ”Insamlingsmarseljåsen”. Flera andra sångsamlingar trycktes.

Han var också högsta ansvarig för alla Swedish Tabernacles söndagsskolor som ”general superintendent”. Hela Skoogs liv präglas av flit och verksamhet inom alla områden, inte bara inom det musikaliska. Sångerna var oftast

En stor mängd flickor och pojkar skall sjunga i Swedish Tabernacle i Minneapolis under A. L. Skoogs ledning. Foto ur församlingens arkiv.

lätsjungna, gärna dramatiska och känslobetona.

Skoog medverkade också i redaktionen av den av Skogsbergh utgivna svenskspråkiga tidningen som först hette Svenska Kristna Härolden, senare Minneapolis Veckoblad.

Allt detta gjorde att Evangelical Covenant Church vid tre tillfällen gav honom ansvar för att ge ut nya sångböcker. 1908 kom "Sions Basun", 1914 "De Ungas Sångbok", anpassad för söndagsskola och ungdomar och 1921 "Mission Hymns" – som ni förstår var denna sångbok helt på engelska, ett tydligt tecken på den amerikanisering av samfundet, liksom av mycket annat svenskamerikanskt liv, som skedde i samband med USA:s inträde i Första Världskriget.

Efter nästan 38 års oavbruten tjänstgöring, först i Chicago och sedan i Minneapolis, så ansökte han om avsked från Swedish Tabernacle år 1916. Några år tidigare hade både modern och svärmodern avlidit, vilket tog Skoog hårt. Efter några år återfick han dock krafter och tog 1919 tjänst som vikarierande musikledare i Bethany Covenant Church, även denna i Minneapolis. Där tjänstgjorde han i sex år, till den slutliga pensioneringen 1925.

Vid den här tiden hade Skoog nått en position som "Klockarfar", en musikens kändis bland kyrkligt anknutna svenskamerikaner, men också känd i vidare sammanhang i Twin Cities. Några av hans senare födelsedagar (70 och 75) uppmärksammades av många.

Mångsidigt begåvad

Som Oscar E. Olson skriver så är det omöjligt att ge en fullständig bild av en så mångsidigt begåvad person som Andrew L. Skoog. Som den värmlänning han var, så var han känd som en stor humorist. Till den svenskspråkiga tidningen Veckobladet skrev han ett kåseri, där varje

ord började på S: "Såsom Skoog ser saken". Även körens medlemmar kunde ibland bli föremål för en del hyss.

Så betonade han samverkan mellan musiker och predikant, annars kunde det bli som när pastorn hade predikat om helvetet och kören sedan sjöng sången: "O tänk att en gång vara där!".

När Skoog lämnade det jordiska 1934 kan det dock sägas, att utvecklingen inom svenskamerikansk kyrklighet sprungit förbi honom. Framför allt avtog bruket av svenska språket, och stilmässigt så kom nya ideal att göra sig gällande. Andrew L. Skoog efterlämnade maken, en son och fem döttrar med familjer.

Ett synligt minne av Skoog är det minnesmonument som tre år efter hans död restes vid hans grav på Hillside Cemetery i Minneapolis.

Översättningen av Lina Sandells sång "Blott en dag" lever idag i Andrew L. Skoogs översättning som "Day by day and with each passing moment" framför allt i USA, men även i andra engelsktalande länder. Tyvärr nämns inte alltid Skoog när sången omtalas på nätet. Men

en sökning på Youtube visar på till ett framförande av sången på koreanska från Gyeonghyang Presbyterian Church i Seoul, Sydkorea. Där anges märkligt nog Andrew L. Skoog som ende upphovsman!

Några av Skoogs egna sånger kom att få ett längre liv, även i Sverige. Det gäller framför allt "Snart randas en dag", en sång om det kristna evighetshoppet som är den enda sång av Skoog som finns med som nummer 740 i sångboken "Psalmer och Sånger", utgiven av tio frikyrkliga samfund 1987 och fortfarande använd i Eumeniakyrkan, Svenska Alliansmissionen och Evangeliska Frikyrkan. År 1980 sjöngs samma sång in av den välkände pastorn Artur Erikson (1919-2000) i LP-skivan "Lovsång på hemvägen", där även Minikoret från Storsalen menighet i Oslo under ledning av Trond Andersen medverkar. Tyvärr finns den (ännu) inte på Spotify.

En Wikipediaartikel om Skoog finns på svenska, dock inte på engelska.

Vad har Skoog då betytt och betyder han något fortfarande? Philip J. Anderson, mångårig professor i kyrkohistoria vid North Park University i Chicago, berättar att Skoog var en

*Skoogs minnesmonument på Hillside Cemetery i Minneapolis i oktober 2015.
Foto: Carl-Johan Ivarsson*

viktig person i hans familj. Hans far- och morföräldrar var personligt bekanta med Skoog. Phil växte upp i Swedish Tabernacle på 1950- och 1960-talen, och då sjöngs fortfarande många av Skoogs sånger i engelsk språkdräkt, i hans egna eller andras översättning. Vid påsk sjöngs ofta "Jesus Lives! Thy Terrors Now", vid jul "I Think of That Star of Long Ago" och "Our Day of Joy Is Here Again". Särskilt viktig i församlingssången var "Praise the Lord with Joyful Song", som kunde sjungas a capella av 1500 personer i en fullsatt kyrka.

I 1973 års sångbok (hymnal) fanns tretton bidrag från Skoog, vilket sjönk till åtta i 1995 års utgåva. Det kommer aldrig bli någon ny

sångbok, eftersom församlingarna i Evangelical Covenant Church nu helst sjunger lovsånger projicerade på vita dukar i kyrkorna. I några kyrkor sjungs ännu Skoogs sånger men det är nu ovanligt. Phil beklagar detta. "Jag spelar fortfarande gärna Skoog på mitt piano, vilket visar att jag är en dinosaurie", avslutar Phil med glimten i ögat.

En av de som för arvet från Skoog vidare är pastorn Mark Carlson i McMinnville, Oregon, som för några år sedan nyöversatte en av Skoogs sånger till engelska. Vi får hoppas att sången blir sjungen!

Källor:

Carlson, Mark: "A. L. Skoog: Translating a heritage". *Pietisten*, volume XXVIII, nr 2.

Johnson, E. Gustav: A. L. Skoog: *Covenant Hymn-writer and Composer*. Covenant Historical Commission, Chicago, IL, 1937

Strom, Carl G., Lund, Nils W & Olson, Oscar E: *Frykman – Hultman – Skoog. Pioneers of Covenant Musicians*. Covenant Book Concern, Chicago, IL, 1943.

Gunnarskogs kyrkoböcker

E-post från Philip J. Anderson

Lars Hammarén:

Hammarö sockenstämma 1708-1746

Med inledning om stämmans roll och betydelse, samt kommentarer och protokollen i sin helhet. Vulkan.se 2018. ISBN 978-91-88883-21-6. 166 sidor. Säljs via bl.a. Adlibris och Bokus.

De flesta minns säkert sin början som släktforskare. Glädjen i att finna namn och levnadsdata för nya anor håller igång intresset länge, men efter ett tag kommer frågan om hur levde egentligen dessa människor på 1700-talet? Vi vill ha "kött på benen".

Det finns många intressanta källor bortom kyrkböckerna. Två viktiga källor till förfädernas liv är häradstingets och sockenstämmans protokoll. Till skillnad från häradsrättsarkiven, som är närmast omöjliga att överblicka, så ger sockenstämman information på en mer behändig nivå.

Det finns inte så många exempel på tryckta sockenstämmoprotokoll i Värmland. Wilner Hasselmo gav 1949 ut Kölas sockenstämmo-

protokoll 1642-1768. Protokollen för Skillingmarks sockenstämma 1694-1811 trycktes 1996. Karlskogas protokoll 1659-1703 trycktes 1993. Det kan finnas något mer exempel från Värmland men detta är vad som återfinns i Bibliotek Värmlands katalog. Nu kan till denna rad läggas Lars Hammaréns utgåva av Hammarös äldsta sockenstämmoprotokoll.

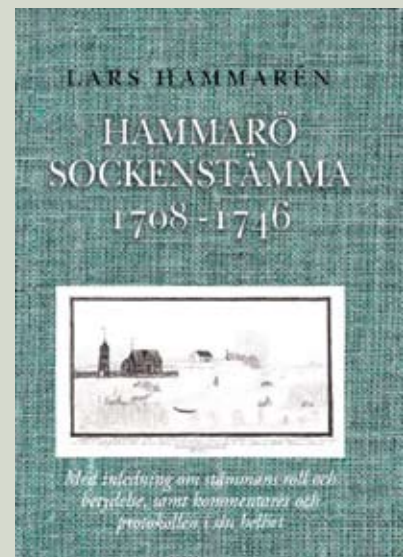
Det här är en urkundsutgåva, med bokstavstrogen återgivning av alla protokoll under tidsperioden. Dessutom har Lars Hammarén (ja, namnet kommer från ön), skrivit ett introducerande avsnitt, när begrepp förklaras och sammanhang utreds.

Vad handlar det då om? Ja, förutom en inblick i själva beslutsfattandet så handlar det om kontroll och disciplin, fiske, trätor, slagsmål och tjuvnad. Frågan om fiske och fiskhandel i förhållande till sabbatsbudet återkommer flera gånger. Den medeltida träkyrkan och klockstapeln kräver många insatser från "Hammarötassarna".

Det finns några få uppenbara felläsningar i protokollen men de påverkar knappast alls läsningen. Själva boken är mycket tilltalande, i ett behändigt format med mjuka pärmar och ett flertal illustrationer.

Så här blir det mycket "kött på benen" för alla som har anor på Hammarö. Om det är något som saknas i boken, så är det ett personregister. Men jag antar att alla Hammaröforskare ändå kommer att sluka boken från pärm till pärm, och då hittar man ju alla intressanta namn ändå.

Carl-Johan Ivarsson

Grums Släktforskargrupps utflykt till Glava och Älgå

Lördagen den 4 augusti var det sju bilar som sammanstrålade vid Skasåsbron där vi träffade KG Lindgren från Säffle som skulle vara vår reseledare under dagen.

Vårt första stopp blev vid Sölje Bygdegård där 2 mycket informativa personer bl.a. ordförande Gunnar Torevik mötte upp och berättade om Bygdegårdens verksamhet och nämnde också lite om Republiken Åsen.

Värmland var under 1800-talet vid sidan av Småland det glasbrukstättaste landskapet i Sverige. Glasbruket i Sölje startades 1813 och lades ner 1903. Hyttmästarens gamla bostad är numera Sölje Bygdegård och intill denna finns ett litet glasmuseum som visar Sölje glas. I själva bygdegården finns ett innehållsrikt foto- och filmmuseum. Redan här sprack tidsschemat och det rättade inte till sig på hela dagen.

Vi fortsatte till Lersjöns Fritidsby som ägs av Billerud Fritid. KG Lindgren har en gång i tiden varit med och planerat denna fritidsby. De anställda på Billerud har möjlighet att hyra en av 4 stugor med tillhörande båt.

Resan gick vidare efter en mycket dammig grusväg och till slut kom vi fram till Glaskogscentret där vi fick information om deras verksamhet.

En intensiv turismverksamhet föresiggår här och många svenska och utländska gäster vistas här under sommaren.

Nästa stopp blev Glava Glasbruk där vi fick nybakad klengås och kaffe. Efter en stunds rast åkte vi till Glasbruksmuseet där Marie Lundh berättade om det gamla glasbruket. På hösten 1859 började tillverkningen av fönsterglas genom munblåsningmetoden. I samma takt som bruket expanderade växte samhället, som var helt beroende av glasbruket. Efter en eldsvåda 1911 moderniserades bruket till att bli det största i landet som svarade för 38 % av Sveriges produktion av fönsterglas. 1939 lades tillverkningen av fönsterglas ned och de flesta fabriksbyggnaderna revs. Men hela samhället är intakt och välvårdat.

Färden fortsatte till Älgå spiksmedja, Ingrid Aronsson tog emot oss och nu var det +32 grader varmt men vi hade AC i bilarna som tur var. Vid Älgån mitt emot kyrkan ligger Älgå spiksmedja. Smedjan är en av de sista byggnaderna från bruksepoken och den hör till de mest välbevarade spiksmedjorna i Norden. Smedjan uppfördes 1845 och ersatte då en äldre smedja som förstörts genom brand. Hamrarna och blåsbälgen finns ännu kvar i originalskick, medan vattenhjulen

och vattenrännan tillkommit vid en omfattande restaurering 1981.

Nu var det en bra bit inpå em. och vi skulle till Älgå hembygdsgård för kaffe, och som KG uttryckte det världens godaste våfflor. Efter kaffet besökte vi Hamnmagasinet – bygdemuseet. Här kunde man se miljöer som lantkök, skola, snickarbod, mangelbod, vävbod mm.

Sista stoppet för dagen skulle vara Gladisvall – några km SO om Glava kyrka ligger den gamla kyrkoruinen ligger på en trekantig platå på en udde i Glasälven alldeles väster om landsvägen. En pilgrimsled med målet Nidaros (Trondheim) passerar förbi Gladisvall. En utgrävning har gjorts och enligt minnesstenen byggdes kyrkan 1131.

Här tackade vi vår kunnige reseledare, (han är uppväxt i trakten och har även jobbat där så han hade otroligt mycket att berätta) för en mycket intressant dag och började vår hemresa.

Då vi inte fått någon middag – kl. var nästan 18.00 var vi några som avslutade dagen med en mycket god Räksmörgås vid Liljenäs Café i Värmskog.

Turen blev ca 15 mil men är en resa jag varmt kan rekommendera, kanske en utflykt sommaren 2019.

Elvy Hansson

Hur har det gått med "Inspelade i Värmland"?

Förra året vid den här tiden var flera av våra läsare engagerade i projektet "Inspelade i Värmland". Det är många som har frågat oss om när inspelningarna kommer att publiceras, och det svar vi nu fått är att en enklare version kommer att publiceras före jul.

Lena Wenner på Institutet för språk- och folkminnen säger:

"-Jag skall se till att vi lägger ut fler inspelningar från Värmland inom kort."

Du kan redan nu lyssna på fem inspelningar från Värmland däri-

bland när Lars Jansson född 1864 i Ölme socken berättar om den sista björnen i trakten.

Inspelningarna hittar Du här: <http://www.sprakochfolkminnen.se/om-oss/kartor/dialektkartan>

På bygdegårdsturné runt Värmland

Vårt erbjudande till bygdegårdsföreningar i Värmland om att komma och berätta om släktforskning har slagit väl ut. Då Du läser det här har vi besökt åtta föreningar nämligen Flatvik, Acksjön, Fjöle, Ödebyn, Ölhmult, Frykäsen, Lundsberg och Ulvsby.

Programpunkterna har varit:

- Så kommer Du igång med släktforskning
- DNA-forskning
- Släktforska i ArkivDigital live

Uppkopplade mot Arkiv Digital har vi forskat några generationer tillbaka på en av åhörarna. Den vi forskar på har givetvis tillåtit detta i förväg.

Det är ett stort intresse för släktforskning, en del är erfarna släktforskare medan många fortfarande inte kommit igång. Vi informerar förstås även om Värmlands Släktforskarförenings verksamhet och det har tillkommit några nya medlemmar efter våra besök. Våra besök har varit mycket uppskattade och förhoppningsvis har vi inspirerat någon till att ta sig an den bästa fritidssysselsättning av alla, släktforskning.

Kontakta oss om Din bygdegårdsförening är intresserade av ett besök!

Britt-Marie Johansson berättar om släktforskning inför intresserade åhörare i Ölhmults bygdegård.

Julklappstips

Värmlands Kyrkboksregister 4

Ett oombärligt hjälpmedel för Dig som släktforskar på anor i Värmland. Den innehåller drygt 1,4 miljoner sökbara poster ur födda-, vigda- och dödböckerna från 91 värmländska socknar. Den här utgåvan släpptes till släktforskardagarna i Växjö i september i år. Finns att köpa som CD eller USB.

Utgiven av Värmlands Släktforskarförening.

Priser

Medlemmar – CD eller USB 400 kr + frakt

Icke medlemmar – CD eller USB 500 kr + frakt

Sveriges dödbok 7 1860-2016

Den här helt nya utgåvan omfattar åren 1860-2016, och innehåller uppgifter om de som avlidit i Sverige under denna period. Det är nära 13 miljoner sökbara poster vilka innehåller namn, födelse- och dödsdatum, civilstånd, dödsförsamling och plats. Den finns att köpa som DVD eller USB.

Utgiven av Sveriges Släktforskarförbund.

Priser

Medlemmar
- DVD – 550 kr + frakt

Medlemmar
- USB – 600 kr + frakt

Icke medlemmar
- DVD – 600 kr + frakt

Icke medlemmar
- USB – 650 kr + frakt

Så här beställer Du: Skicka ett mail till postorder@varmlandsrotter.se där Du anger namn och adress samt produkt. Glöm inte att ange om Du vill ha DVD/CD eller USB!

Lite om Visnums socken

av Bo Axelsson och Lars Wahlmark

Visnum omnämns första gången år 1248 (Visnhem). Namnet tros vara efter den älv (Visman) som rinner genom bygden och vidare ut i Kolstrandsviken söder om Värmlands Säbys marker. Vid denna tid var Birger Magnusson jarl i Sve- rige som några år senare grundar Stockholm.

Bygden är naturligtvis äldre än så och spår efter människor från järn- åldern och bronsålder finns bl.a. i de gravhögar som finns söder om kyrkan och på Säbys ägor vid Sund. Domarringar har hittats på några platser. Enstaka stenåldersfynd har gjorts.

Säby omnämns 1216 då som ett klostergoods under Riseberga. Även Vall lydde under Riseberga.

Gårdarna Sommersta och Vall är bland de äldsta i socknen.

Vid nuvarande Sommersta ska ett slag hållits omkring år 1045 då nor- ske vikingen Harald Hårdråde med manskap ska ha seglat upp i Väner- n och in i Kolstrandsviken för att möta Jarlen Håkan Ivarsson. Värm- land var då en förläning till Norge. Harald Hårdråde var halvbror till Olof den helige. Vissa forskare tror dock att slaget hölls vid Åros en mil söderut. Men här i Visnum tror vi på slaget vid Sommersta [Detta bör tas med en stor nypa salt. Red. anm.]. Harald och Olof har båda undertecknade i släktleden.

En häradskonung ska ligga begravd på en ö i älven vid Långerud. Enligt arkeolog Erik Fernow fanns där då en ättehög på 1770-talet då han inventerade Visnum.

Vid Vall möts den gamla Letstigen och landsväg mot Västergötland och Kristinehamn. Letstigen är över 1000 år och var dåtidens stora väg från öster.

Genom socknen gick också pil- grimsväg i över 400 år.

Letstigen finns delvis kvar öster om Vall mot Rudskoga och här finns en gammal stenbro kvar över bäcken.

Vid Vall uppförs 1634 ett gästgi- veri och hästskjutsplats. Här fanns också tinget med spöpåle och fängelse. Hästskjutsar var bönderna skyldiga att hålla. Sista åren flyt- tades gästgiveriet till Sommersta och Backa. Efter 280 år upphörde denna verksamhet.

Visnums avrättningsplats Stegel- mon låg i Torpa.

Vår nuvarande kyrka börjar byggas 1730 och före fanns en kyrka från 1200 talet intill dagens prästgård. I den nuvarande klockstapeln finns virke från gamla kyrkan. Björne- borg får senare en kyrka som invigs 1956.

Kvarnar, sågar och bruk

Bygdens innevånare har under lång tid nyttjat älvens krafter i form av kvarnar, sågverk och järnbruk. Kvarnar fanns vid Skogagården, Jonsbol, Krontorp, Bäckhammar, Blaxmo, Långerud och Boos kvarn på Säby. Såg fanns intill kvarnarna. Såg fanns också i Konsterud. En

annan såg låg i bäcken vid Råverud öster om Vall. Äldsta järnbruket var ett litet kronobruk vid Säby redan på 1560 talet men lades ner senare. Björneborgs järnverk grundades 1656 av rådmannen i Kristinehamn Olof Persson Jernfelt och är fortfa- rande är i drift. Nedströms grundar samme Jernfelt Jonsbol 1684. Vid Sälsjöbäcken som rinner ut i Visman grundar Jonas Stockhaus 1682 Mohammaren (Krontorp) 1690 grundas Krontorps nedre hammare i Visman och kallades Bäckhammaren. 1693 grundas Sjöhammaren vid Säljöbäckens nedströms sjön Ämtjärn. 1755 flyttas Bäckhammaren nedströms och lades ned 1871. Bruket byggs då om till cellulosatillverkning och är än idag i drift. Ruiner och slagghögar från de bruk som inte överlevde finns delvis kvar. Även ruiner av hus finns.

För släktforskare kommer här några namn på smeder som verkat vid bruken: Stålnacke, Gullberg, Tider- man, Gefvert, Aldrin, Wahlström, Åberg, Bock, Tinglöf, Lake, Spik, Verme, Schröder, Hjerpe, Asplund, Helsing, Lanström, Qvarfordt, Kropp och Maxe. Många av dessa smeder kom från bruken i Nysund, Kvistbro, Kroppa, Bjurtjärn, Björ-

Medeltida Mariaskåp i Visnums kyrka. Foto: Carl-Johan Ivarsson

Bo Ribbings gravsten med tre hustrur i Visnums kyrkas kor.
Foto: Carl-Johan Ivarsson

neborg, Åros, Bofors, Alster, Skagershult, Uddeholm och Älvbro.

Allt järn från de närliggande östra brukna i Nysund skeppades också ut från Hultshamn och vidare mot Göteborg.

Krontorps ägare på 1820 talet Carl Fredrik Hammarhjelm bygger ut Hultshamn. Här fanns även skeppsvarv under lång tid. Bäckhammars bruk nyttjade hamnen fram till 1940.

Emigrationen till Amerika kom igång på allvar på 1860-talet och fram till 1930 talet. Totalt emigrerar ca 1300 personer.

Störst utvandring var från Björneborg och Jonsbol. Jonsbols bruk lades ner 1886, då bodde här 250 personer.

Vid Blaxmo fanns en badanstalt med olika former av bad. Ett gyttjebad kostade 1 krona år 1885. Här fanns också en offerkälla. Vid Gisslegården i Vikebygden fanns också en offerkälla.

Skolor fanns ju i bygderna men först ut innan skolreformen blev till så var brukspatron P. Holterman på Krontorp först med en folkskola redan 1794. Den byggnaden är kvar samt tillbyggnader. Skolan flyttas 1967 till Bäckhammar.

Jordbruksbygd

Socknen är ju också en jordbruksbygd och Vikebygdens gårdar är från 1400- och 1500-talet. Även

Valundabygden och gårdarna mellan Sund och Bengtsgård. Många gårdar har även flyttats då skiften gjorts. Krontorp hade 154 innevånare år 1900. Bäckhammar 185 innevånare. År 1890 fanns 675 innevånare i Björneborg. 1975 fanns drygt 1900 innevånare i tätorten. På Värmlands Säby fanns 170 st. Bäckhammars tätort hade 1985 drygt 500 innevånare. Nybble tätort hade år 2015 drygt 140 innevånare. År 1971 fanns drygt 3800 innevånare i socknen. 2014 var antalet innevånare 2330 st.

Visnums kommun övergick 1971 till Kristinehamn.

En hel del litteratur finns om socknen. Arvid Ernvik (född i Visnum) och Sigurd Erixon är några av flera författare. Men en riktig sockenbok saknas ännu.

DNA-träffar

Under våren 2019 kommer det att bli två DNA-träffar på Stadsbiblioteket i Karlstad.

Datum och föreläsare är inte klara så håll ögonen öppna – information kommer på föreningens hemsida, i FB-gruppen och via mailutskick till alla medlemmar.

Detta är ett samarrangemang med Folkuniversitetet och Biblioteket, så även på deras hemsidor kommer information.

Motion om ändring av pkt 6 i stadgar för Värmlands Släktforskarförening

Nuvarande skrivning

- Årsmötet utser ordförande och högst tio styrelseledamöter. Styrelsens mandattid är två år, med växelvis avgång för halva styrelsen vart år. Ordförandens mandattid är två år. Årsmötet utser också redaktörer för föreningens medlemsblad samt hemsida. Redaktörerna är adjungerade i styrelsen, såvida de ej är ledamöter.

Föreslagen skrivning

- Årsmötet beslutar om antalet styrelseledamöter. Styrelsen skall bestå av 7-10 ledamöter plus ordförande.

- Årsmötet utser ordförande och styrelseledamöter. Styrelseledamöternas mandattid skall normalt vara två år men vid behov för att få en jämn fördelning av mandattiden kan enskilda ledamöter väljas på ett år. Vid fyllnadsval skall mandattiden vara ett år. Ordförandens mandattid är två år.

- Årsmötet utser också redaktörer för föreningens medlemsblad, hemsida och sociala medier.

- Redaktörernas mandattid är ett år. Redaktörerna är adjungerade i styrelsen, såvida de ej är ledamöter.

Styrelsens kommentar

Styrelsen rekommenderar årsmötet att bifalla motionen med tillägget att stadgeändringen skall gälla fr.o.m. 2020.

Karlstad 2018-11-24

Styrelsen för Värmlands Släktforskarförening

Britt-Marie Johansson
Vice Ordförande

Ordförande har ordet

Snart lägger vi 2018 till historien, och konstaterar igen att ”visst går tiden snabbare nu än förr”. Det är spännande att fundera över varför det känns så, men vi släktforskare har väl alltid upplevt att tiden försvinner då vi sitter där en kväll och ”bara skall söka efter Anna Larsdotters dödsdatum...”. Plötsligt har övriga familjen gått och lagt sig och man sitter där ensam i mörkret, i bildskärmens sken.

Digitala forskarsalen eller Arkiv Digital

Vi får ofta frågor om vilken av dessa två som är bäst, och varför skall man betala för något hos den ene som hos den andre är gratis. Mitt enklaste svar är att nu har Du möjlighet att använda båda! Ministerialböckerna finns förstås hos båda och nya volymer släpps allt eftersom sekretessen inte förhindrar det. Det är alla övriga skannade arkiv som gör de två unika och gör att de tillsammans är en guldgruva för oss släktforskare. Ju fler av dessa arkiv som indexerats och görs sökbara desto mer tillgängliga blir de för alla.

Forskarhjäp

Vill passa på att puffa för våra lokalgruppers forskarhjäp. Det är ypperliga tillfällen att lokalt få hjälp med allehanda frågor om Du kör fast i Din forskning. Tider mm kan Du hitta på sista sidan i denna tidning eller på VärmlandsRötter. På Arkivcentrum i Karlstad finns en erfaren släktforskare på plats varje torsdag 16-19, med undantag för jul- och sommaruppehåll. Jag vet att fler och fler får svar på sina frågor via vår Facebook-grupp, men det finns många mervärden i ett besök på plats.

DNA-forskning

Genom DNA-forskningen har jag och min sambo visat sig vara ”DNA-kusiner”, fast på behörigt avstånd! Som värmlänningar är det nog genom skogsfinneinvandringen som släktskapet finns och ligger då förmodligen före kyrkböckernas tid. Skulle vilja uppmana alla som lämnat in DNA-prov att även lägga upp sin antavla, för utan den är det omöjligt att se hur vi är släkt. Man exporterar en så kallad GEDCOM-fil från t ex Min Släkt, DisGen eller Genny och importerar denna på FamilyTreeDNA.

Ju längre antavla desto större chans har man att kunna fastställa släktskapet.

Tack för i år!

Då det är dags att summera ett år som 2018 får man inte glömma alla fantastiska människor som gör föreningens verksamhet möjlig. Styrelsens ledamöter, lokalgrupperna och våra redaktörer lägger ner mycket tid för att kunna erbjuda förstklassiga evenemang och kommunicera dessa till våra medlemmar och övriga. Kaffegruppen på Arkivcentrum och övriga funktionärer vid våra evenemang, utan Er skulle det inte fungera. Sist men inte minst ett stort tack till alla våra medlemmar och andra som läser vår tidning, lämnar in artiklar, besöker våra evenemang, gör inlägg på Facebook och köper våra publikationer.

God Jul och ett Gott Nytt År!

*Lars-Göran Jansson
ordförande*

Saxat från styrelsen

Nu var det tag sedan vi hade någon rapportering från styrelsens arbete, men här kommer ett litet sammandrag från de två senaste mötena.

Vid senaste styrelsemötet kunde Thore konstatera att vi då var 1613 medlemmar och det har säkert kommit fler sedan dess. Thore kunde även konstatera att föreningens ekonomi ser bra ut och att vi följer budget.

Vi har kunnat konstatera att vårt deltagande vid olika evenemang är mycket uppskattat och här är vi många som hjälps åt. På vårt planeringsmöte i november kommer vi att göra en utvärdering och börja planera var vi ska synas under nästa år. Vi tar gärna emot förslag på platser, där vi skulle kunna medverka.

Vår nya VKBR4 som lanserades på Släktforskar dagarna gick åt som smör i solsken och sedan dess har Gunnar, som har ansvaret för detta, haft fullt sjå med att skicka ut alla nya beställningar. Den är t o m så populär att vid ett tillfälle kom ett tomt kuvert tillbaka, öppnat och skivan var borta! Hoppas den som tog skivan har nytta av den, men visst är det ett fräckt sätt att skaffa sig VKBR4 på! Detta är ju ett sätt för föreningen att tjäna pengar och det är många föreningsmedlemmar som lagt ner ett oerhört stort ideellt arbete.

Vår medlemsresa till Släktforskar dagarna i Växjö blev mycket uppskattad. Den här gången övernattade vi och det tyckte deltagarna var bra. Det blev inte så stressigt och man hann med flera föredrag. Dessutom var samvaron på kvällen mycket uppskattad. Däremot kan man ju fråga sig varför vi inte lyckades fylla bussen – troligen är det många medlemmar som inte vill övernatta och dessa var givetvis inte med i år.

Föreningen har nu medverkat vid flera bygdegårdsföreningars möten med släktforskarinformation och flera står på tur. Detta har varit mycket uppskattat och upplevts som mycket roligt av de som gjort besöken från föreningen.

Historiens torra detaljer får liv på Gammelvala

av Elisabeth Björkman

När jag håller en bouppteckning från någon av mina förfäder i handen förundras jag över detaljrikedomen. Minsta lilla tillhörighet räknas upp även efter en fattig torpare. Men ändå känns innehållet torrt och livlöst.

När jag i somras besökte Gammelvala i Brunskog så fick de plötsligt liv. Tjära, släpräfsa, en häst eller en salttina och smörkärna allt åsatt ett värde i riksdaler banco på 1700- och 1800-talet

Så levde torpare, bönder, pigor och drängar under självhushållningens tid.

På Gammelvala kunde man uppleva och sätta bilder till sin släktforskning och provsmaka nävgröt och fläsk eller kolbullar med Enebärdricka.

Många var de hantverk och maskiner som demonstrerades; höhässjning, tjärbränning, kransågning, smörkärning, tillverkning av ost och mycket mera.

Många av besökarna som pratade engelska verkade uppriktigt intresserade av hur, deras som jag förmodade utvandrade förfäder, levde.

2:ne kar gamla	.16
2:ne Salttinor	1.16
2:ne mindre kar	.32
2:ne vatusår	.16

Utdrag bouppteckning 1800-talet

Höhässjning på Gammelvala sommaren 2018. Foto: Elisabeth Björkman

Tjärbränning pågår. Foto: Elisabeth Björkman

Det märks tydligt att DNA är hett - det är full fart på DNA-cirklarna och nya har tillkommit under hösten. Även i Facebook-grupperna är det full fart både i DNA-gruppen och i föreningsgruppen.

Styrelsen har utöver styrelsemöten även haft ett par arbetsmöten. Detta kommer vi att fortsätta med

eftersom det händer mycket i föreningen och det är mycket som måste diskuteras och planeras.

Vi inser också att vi behöver få fler medlemmar, som hjälper till i olika sammanhang.

Inte gör sig självt! Just nu är det speciellt ”Kaffegruppen”

som behöver förstärkning. Vad är då Kaffegruppen? Jo, det är ett gäng, som fixar med kaffet vid våra föredrag i Karlstad. Så hör av dig till någon i styrelsen om du är intresserad av att hjälpa till vare sig det gäller kaffegruppen eller något annat!

Eva Lejrin

Kallelse till årsmöte

Lördagen den 16 februari 2019 klockan 13.00 håller Värmlands Släktforskarförening (873201-6897) årsmöte i Edbergssalen på Arkivcentrum, Hööksgatan 2, Karlstad.

Föreslagen dagordning

- 1 Årsmötet öppnas
- 2 Fråga om årsmötet anses stadgeenligt utlyst
- 3 Godkännande av dagordning
- 4 Val av mötesordförande
- 5 Val av mötessekreterare
- 6 Val av justerare tillika rösträknare
- 7 Styrelsens verksamhetsberättelse och räkenskaper
- 8 Revisionsberättelse
- 9 Fråga om styrelsens ansvarsfrihet
- 10 Motioner och förslag till årsmötet
- 11 Verksamhetsinriktning för 2019
- 12 Medlemsavgift för 2020
- 13 Budget för 2019
- 14 Val av ordförande för 2019 och 2020
- 15 Val av ordinarie styrelseledamöter för 2019 och 2020. I tur att avgå är Lars-Göran Jansson, Thore Jansson, Gunnar Jonsson, Britt-Marie Johansson, Eva Lejrin och Sonja Skagerud
- 16 Val av revisorer och revisorssuppleant för 2019
- 17 Val av redaktör för VärmlandsAnor för 2019
- 18 Val av redaktör för VärmlandsRötter för 2019
- 19 Val av valberedning för 2019
- 20 Övriga frågor
- 21 Årsmötet avslutas

Välkomna!

Efter årsmötet bjuder föreningen alla deltagare på smörgåstårta i Almqvistsalen.

Årsmöteshandlingar

Årsmöteshandlingar bestående av föreslagen dagordning, styrelsens förslag till verksamhetsberättelse samt ekonomiska rapporter kommer att publiceras på Värmlands-

Rötter (www.varmlandsrotter.se) senast den 6 februari 2019.

De kommer även att finnas tillgängliga i tryckt form i möteslo-

kalen. Verksamhetsberättelse och ekonomiska rapporter kommer att publiceras i VärmlandsAnor nr 1 2019.

Arkivens dag den 10 november i Karlstad

Det var en jämn ström med besökare hela dagen och vi hade mycket att göra såväl vid bokbordet som vid datorerna med forskarhjälp. Vi sålde en hel del och fick några nya medlemmar så vi var helnöjda med dagen.

Vi kunde också inviga vårt nya ”mäss-kit” i form av en roll-up och haj-fena, som ska göra oss mera synliga, när vi är ute på olika evenemang.

Arkivcentrum passade samtidigt på att fira 20 år och temat för året var ”Fest och glädje”, vilket märktes både vad det gällde utsmyckning

av lokalerna och den underhållning, som det bjöds på.

Det var musikunderhållning av ”Börjes barnbarn” och före- dragen speglade också fest.

”Te dans med Kallstötösera”, med restaurangchefen Morgan Ödman och journalisten Gunvor Nyman, som berättade om Sandgrund. ”Mina festligaste arkivminnen” med vår välkände historiker och arkivarie Peter Olausson. ”Fest och firande förr och nu” med etnologen och författaren Britt-Maria Insulander.

För den som liksom jag inte hade möjlighet att gå på något föredrag

så filmades de av föreningen och kommer att finnas tillgängliga för medlemmar via vår hemsida.

Eva Lejrin

Ulla Rundstedt

Nyqvistar

Nyqvistar - ”en resa bland hammarsmeder, kläckare, enkor och mamseller” (ISBN: 978-91-639-6252-3) 2018. Du som är intresserad av att köpa boken (275 kr + porto, 75 kr), kontaktar författaren:

Ulla Rundstedt
ulla.rundstedt@akos.se, 0706-84 88 85

Boken är en rikt illustrerad och intressant bok på 355 sidor som utgår från författarens farmors mor Anna Sofia Nyqvist. Den sträcker sig tillbaka till 1600-talets Värmland och Anders Persson Nyqvist som dog 1722 i Tjusterby i Sunne, Värmland. Boken följer generationerna framåt sex generationer, och är mycket trevligt utformad med kartor, kyrkböcker, domböcker och

andra dokument. Många dokument är tolkade vilket är bra. Bra källhänvisningar, och ett personregister gör boken lätt att använda.

Har man Ny(d)qvistar i släkten från Värmland, Botkyrka, Trollhättan, Göteborg och Falbygden är nog sannolikheten stor att den gemensamme anfadern är ovan nämnde Anders Persson Nyqvist.

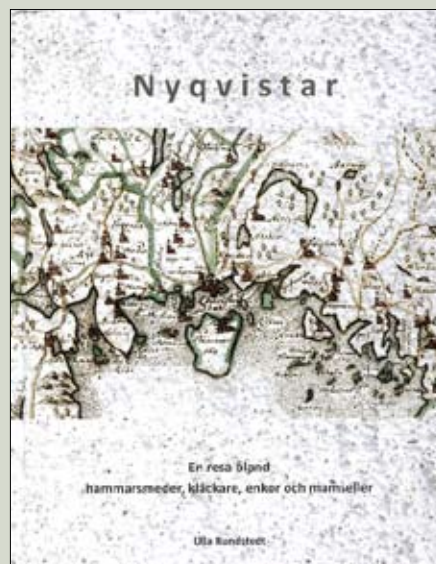
En av ättlingarna, Antenor Nydqvist (1817-1914), var grundare/ägare av NO-HAB, Nydqvist och Holm AB i Trollhättan.

I boken förekommer även namn som Ferner, Stårck/Sturck, Wallmoen, Schröderheim m fl. Ibland genom ingiften och ibland som personer i familjens närhet.

I början på många kapitel är en antavla inlagd så att man enkelt ser beskriven persons position i

släkten. Sammanfattningsvis en trevlig bok där författaren lagt ned ett stort arbete på att samla all information, och för att göra boken så tilltalande.

Lars-Göran Jansson

Ändring och uppdatering AT219

Antavla 219 hade några anor som vid närmare granskning visade sig vara fel. Elisabeth Thorsell var observant och med hjälp av Gunnar Jonsson och KG Lindgren kan vi nu presentera följande, förhoppningsvis riktiga anor.

10 Sundberg, Gustaf Olofsson. Skomakare. f 7/9 1816 i Solberg, Arvika lfs (S). d 15/3 1838 i Arvika kpg (S).

20 Sundberg, Olof Magnusson. Skomakare. f 24/6 1785 i Sunne (S). g 28/6 1812 i Gunnarskog (S) m

21 Knutsdotter, Lisa. f 21/7 1788 i Lövnäs, Gunnarskog (S).

40 Sundberg, Magnus Svensson. Murmästare. f 13/1 1745 i Toneby, Sunne (S). d 3/6 1824 i Arvika kpg (S).

42 Amundsson, Knut. f 1752 i Lilla Gårdsås, Gunnarskog (S). g 25/10 1778 i Gunnarskog (S) m

43 Bryntesdotter, Ingrid. f 1758 i Tvärad, Gunnarskog (S).

80 Andersson, Sven.

81 Hansdotter, Ellika.

Vill du vara en hjälpare?

Vi behöver fler medlemmar som är villiga att hjälpa till på torsdagskvällar kl. 16-19 på Arkivcentrum i Karlstad. Vår förening har ett åtagande att ställa upp med en person dessa kvällar under perioden september-maj.

Vi har en trogen grupp av medlemmar som ställer upp någon gång per termin, men vi behöver ha fler aktiva hjälpare. Du behöver ha viss erfarenhet av släktforskning för att kunna hjälpa nybörjare och färdigheter i att läsa gammal stil.

Intresserad? Kontakta då vår samordnare Peter Borg: jour@varmlandsrotter.se

Frågor och svar om antavlor

Då och då brukar jag uppmana er läsare att skicka in antavlor. Då och då inflyter antavlor, och det är roligt varje gång. Men det borde vara mycket fler, tänker jag. Så nu tänkte jag försöka sätta mig in i hur ni tänker. Här är kanske några tankar, som ni får, och de svar jag skulle ge:

”Det är bara bönder i min antavla”

Det är det i de flestas antavlor. Kanske bara någon soldat bryter mönstret. Och säg inte att det är ett hedervärt yrke att vara bonde eller soldat! Chansen att någon skall hitta gemensam släkt blir ju stor ändå, genom att så många läser VärmlandsAnor.

”Min farmors mor var född utom äktenskapet”

Ja, men då känner du till farfars mormor, och kanske har du även hittat vem farfars morfar var på något oväntat sätt. Om inte, så är det ju bara att säga, att så var det med det.

”Min mammas släkt är från Småland”

Men då kanske pappas släkt är från Värmland? Det räcker gott om det finns någon värmländsk anknytning – just nu finns inte så många fler fora som faktiskt publicerar antavlor.

”Jag har en del luckor i min antavla”

En antavla blir ju aldrig helt utforskad. I mitt eget fall så dyker det upp någon ny ana ibland även efter 31 år av forskning. För bara några dagar sedan fick jag en helt ny ledtråd om min farmors mormors mormors farmor. Så räkna inte med att du någonsin blir ”klar” – en publicering kan leda till en massa nya kontakter.

Nr 220

Edla Tolfsdotter, småskolelärarinna i Västra Fågelvik och hennes man Joel Karlsson Svanström.

Min mamma Hildegard Jonsson (se antavla nr 135) hade Edla som lärarinna under sina sex år i skolan. Av någon anledning så är Edla inte med på mammas skolkort.

Edlas släkt finns huvudsakligen i sydvästra Värmland - med en del förgreningar till norra Dalsland. I hennes antavla finns det kopplingar till min mammas släkt via min morfar (antavla nr 135), Aron Karlsson (antavla nr 139) och Christina Maximiliana Ruus (antavla nr 143).

Hennes man Joels släkt består till stor del av smeder och är ganska jämt fördelade mellan Värmland och Dalsland. Så vitt jag vet finns det inga kopplingar mellans hans släkt och min. Här presenteras Joels anor. Edlas anor publicerades i förra numret av VärmlandsAnor.

27/10-2017

Ulla Hansson

Valla Torpelund

545 93 Töreboda

uahan@telia.com

Så – det borde finnas alla skäl att skicka in antavlan till VärmlandsAnor. Det kan vara bra att dela upp den, pappas och mammas för sig, eller farmor, eller morfar osv. Du bestämmer själv. Gör ett utdrag från ditt släktforskningsprogram och skicka som fil till redaktionen!

Carl-Johan Ivarsson

Upprättad för Joel Svanström, f 23/6 1898 i Gärdtveten, Holmedal (S)					Orter i (S) län om inte annat anges	
Antavla nr 220	Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V	
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2. <u>får</u>	Svanström	Svanström, Johan. Spiksmed	Svanström, Göran. Stålsmed, hammarsmedsmästare	Svanström, Göran. Stålsmed, hammarsmedsmästare		
Svanström	Johan Johansson	f 16/9 1753, Torrskog(P), Gustavsfors	c1708 - 10/10 1789, Blomskog, Breviken			
Karl Peter Johansson	Knippsmed	d ..5 1831, Torrskog(P), Gustavsfors	Kieggelbit, Ebba	Kieggelbit, Jeremias. Låssmed	c1679 - 13/3 1749, Eskilstuna(D)	
Smed, hemmansägare	f 24/3 1786	g 27/12 1780, Torrskog(P)	8 d 4/11 1789, Torrskog(P), Gustavsfors	Andersdotter, Inger		
f 10/2 1818	Torrskog(P), Gustavsfors	Möller, Maria Lisa Johansdotter	Möller, Johan Johansson. Spiksmedsmästare			
Billingsfors(P), Bruket	d 19/2 1836	f 14/2 1763, Billingsfors(P), Bruket	f 17/11 1739, Billingsfors(P), Bruket			
d 3/8 1865	Sillerud, Bryngelsbyn	d 12/11 1831, Torrskog(P), Bön	Wallström, Katarina Persdotter			
Holmedal, Gärdtveten	g 30/4 1812, Torrskog 4	9	1736 - 28/9 1780, Torrskog(P), Gustavsfors			
g 23/10 1846	Moström	Moström, Anders Larsson. Hammarsmedsmästare				
Töcksmark	Kajsa	f 2/10 1764, Blomskog, Gustavsfors				
Nr 1. <u>ansökare</u>		d 2/9 1830, Torrskog(P), Gustavsfors				
Svanström	f 22/2 1792	g 9/4 1792, Torrskog(P)	10			
Joel Karlsson	Torrskog(P), Gustavsfors	Asmundsdotter, Malin	Börjesson, Asmund	Olofsson, Börje	d 1751, Torrskog(P)	
Hemmansägare	d 15/4 1828	f 10/10 1765, Torrskog(P)	1730, Torrskog(P) - 1806, Torrskog(P)	Björnsdotter, Malin	1678, Torrskog(P) - 1762, Laxarby(P)	
f 28/4 1865	Årtemark(P), Herrenäs	d 14/10 1822, Torrskog(P)	Andersdotter, Ingial			
Holmedal, Gärdtveten	5	11	f 1732, Torrskog(P)			
d 6/6 1899	Andersson	Hansson, Anders	Andersson, Hans	Andersson, Anders	c1690 - ..6 1740, Töcksmark, Knutsbol	
Holmedal, Gärdtveten	Anders	f 23/1 1751, Töcksmark, Knutsbol	14/9 1722, Töcksmark - 27/5 1791, Töcksmark	Halfvardsdotter, Karin	c1691 - ..6 1750, Töcksmark, Knutsbol	
g 23/6 1893	Bonde	d 3/3 1828, Töcksmark, Skarbol	Halfvardsdotter, Ingeborg	Halfvard		
Holmedal	f 1/1 1788	g 3/1 1787, Töcksmark	12	1724, Töcksmark - 20/5 1792, Töcksmark	Kerstin	
Tolfsdotter	Töcksmark, Skarbol	Olsdotter, Ingrid	Torstenson, Olof			
Elin	d 30/7 1835	f 27/7 1755, Töcksmark, Sanda	c1712 - 3/4 1777, Töcksmark, Sanda			
f 14/9 1867, Holmedal	Töcksmark, Skarbol	d 22/12 1835, Töcksmark, Skarbol	Månsdotter, Elin			
Nr 3. <u>mor</u>	g 27/12 1814, Österv. 6	13	c1716, Östervallskog - 25/4 1775, Töcksmark, Sanda			
Andersdotter	Nilsdotter					
Maria (Maja)	Anna					
f 1/6 1827	f 24/3 1797	14				
Töcksmark, Skarbol	Östervallskog, Djurskog					
d 19/7 1889	d 27/12 1854					
Holmedal, Gärdtveten	Töcksmark, Skarbol	7				
27/10 2017						

Gunilla Viklund

Släktträd

Kristina och Anders-Petter Niklasson Inger från Kila Värmland och Greta-Stina och Nikanor Nilsson från Norrlångträsk Västerbotten. 2018. . 530 sidor. Säljs via Bokus eller via författaren: gunilla.viklund70@icloud.com

Att göra en släktbok är många dröm. Gunilla Viklund, bosatt i Skellefteå, har gjort drömmen till verklighet. Huvudpersoner i denna tungviktare är hennes farföräldrar Hilma (1880-1982) och David (1875-1954) Nilsson.

I denna rikt illustrerad bok utreds inte bara Hilma och Davids alla efterkommande, utan också alla deras syskon följs upp från 1800-tal fram till nutid. Således är det ett stort antal människor som berörs direkt av boken.

Mitt eget intresse för boken bygger på att Hilma föddes på soldattorpet Ingerbergskre i hemmanet Ulfsbol i Kila socken 1880. Bara sex år gammal blev hon faderlös när soldaten Anders Petter Inger dog hastigt, efterlämnande hustru och nio barn. Ingen av barnen blev kvar i hembygden och av soldattorpet återstår idag bara grunden. Flera av syskonen hamnade i Göteborg. Hilma kom 18 år gammal till Luleå och blev kvar där till sin död vid 101 års ålder.

Trots syskonens strapatsrika liv, med en barndom präglad av faderns tidiga död och familjens armod, och ett slitsamt arbetsliv så blev de nio syskonen från Ingerbergskre påfallande gamla. Generna är goda. Medelåldern för de nio barnen blev nästan 89 år, där Hilma bara levde tredje längst. System Elin blev 103 år och system Elisabeth inte mindre än 107 år. Det fanns även några i nästa generation som blev riktigt gamla, en dotter till Hilma är ännu i livet när detta skrives och har fyllt 101 år.

Hilmas make David anställdes som vaktmästare vid västra folkskolan i Luleå, vilket innebar hårt arbete för båda makarna. David kallades i en minnesruna för "en av Luleå stads mest kända invånare" och Hilma blev mycket uppmärksammad både av tidningar, radio och television i samband med sin 100-årsdag. TV-programmet om Hilma har för övrigt återutsänts flera gånger i programmet "Minnenas television".

Trots att familjen med tiden kom att spridas över en stor del av landet så präglas familjen av god sammanhållning och i många fall också ett kristet engagemang, framför allt inom Svenska Missionsförbundet. I generationen efter Hilma och hennes syskon har möjligheten till utbildning varit betydligt större, och många i familjen har blivit lärare. Hilmas son Yngve skrev 1998 boken "Hilma och David" om sina föräldrar.

Boken bygger på ett mycket omfattande material som framför allt samlats av Gunillas faster Naemi Boman (1906-2005). Stort och smått blandas. Både ljusa och mörka händelser återges. En av Hilmas söner fick en lovande bana som folkskollärare avbruten genom sinnessjukdom, en annan dog i en tragisk skidolycka. Men livet har ändå blivit bra för Hilma och Davids ättlingar, ja, sannolikt för de flesta av ättlingarna till den faderlösa barnaskaran från Ingerbergskre.

Nr 221

Min mormors far var torparen Olof Andersson från Gryttved i Köla socken. Han tog sig till Christiania i början av 1860-talet och gifte sig med Josephine 1863. Hans far kom från Hämnäs vid Årjäng. Av denna släkt har jag endast funnit fem generationer. Av moderns släkt är det inte bättre med undantag av mormors mors släkt. Där kommer vi till fyra kronobefallningsmän, den ena med namnet Aldrin från Sunne, den kände fortifikationsofficeren Hector Lofman (bl.a. Vagge i Ny socken), två av hertig Magnus Vasas bårdskärare och fyra borgmästare (en i Älvsborg (Göteborg), två i Vadstena och Lars Pilträ i Örebro). Då är vi dock i officiell svensk genealogi.

Tom S. Vadholm
Holgerslystveien 23 A
NO-0208 Oslo
tosvadh@online.no

Uppgifter i kursiv stil är tillagda av antavleredaktören med hjälp av bl.a. Värmlands Kyrkboksregister.

Några av Hilmas ättlingar kom faktiskt att vistas i hennes gamla hemtrakter, en av sondöttrarna bodde i Säffle i många år och en sondotterson bor med sin familj i Fröskog i Dalsland.

Illustrationerna består både av ateljébilder och amatörbilder. De senare är påfallande väl återgivna även om de blivit rätt små ibland.

Så visst – en vanlig familj i Sverige, men också en familj utöver det vanliga.

Carl-Johan Ivarsson

Antavla nr 221	Upprättad för Olof Andersson, f. 29/7 1833 i Gryttved, Köla (S)				mm f (14) t. Tom S Vadholm. Orter i (S) län om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2. <u>får</u>	Andersson	Elofsson, Anders	Eriksson, Elof	Eriksson, Elof		
Pärsson	Pär	f 1732, Karlanda, Herredalen	f 1707, Karlanda - 25/12 1783, Karlanda			
Anders	f 1766	d 12/4 1796, Karlanda, Smolmark	Engbrächtsdotter, Böret			
f 6/6 1800	Karlanda, Smolmark	Persdotter, Ingrid	c 1706 - 29/12 1786, Karlanda, Herredalen			
Karlanda, Hämnäs	4	f 1733, Karlanda, Smolmark	Ófvensson, Per			
		d 29/12 1827, Karlanda, Smolmark	Olsdotter, Karin			
		9				
	Elofsdotter	Nilsson, Elof. Nämndeman	Eriksson, Nils	Erik		
	Elin	f 1750, Karlanda, Fors N	f 26/3 1696, Karlanda, Fors N	Malin		
Nr 1. <u>ansökare</u>	f 1779	d 27/7 1818, Karlanda, Hämnäs				
Andersson	Karlanda, Hög	g 28/6 1778, Karlanda	10			
Olof		Persdotter, Elin	Olofsson, Pär			
f 29/7 1833		f 1757, Karlanda, Åmot	10/6 1703, Karlanda - 10/6 1778, Karlanda			
Köla, Gryttved	5	d 15/1 1825, Karlanda, Hämnäs	Pärsdotter, Elin			
d 26/10 1906		11				
Kristiania(NO/A)	Nilsson	Olofsson, Nils	Bengtsson, Olof			
g 9/8 1863	Anders	f c 1737, Köla, Ragnerud	f 1707, Köla, Kyrkskogen			
Kristiania(NO/A)	f 28/7 1759	12	Ingri	Andersdotter, Elin	f 1684?	
Hansdatter	Köla, Skarbol	Elofsdotter, Marit				
Josephine		f 1724, Köla				
f 14/12 1837, Kristiania	6	13				
Nr 3. <u>mor</u>	Lundgren	Lundgren, Andreas. Trädgårdsmästare	Lundgren, Axel			
Andersdotter	Britta Beata Andersdotter	f c 1716, Stavns, Öjedalen	Anna Helena?			
Britta	f 15/1 1759	g 26/12 1749, Stavns	14			
f 10/1 1801	Glava, Fors	Aldrin, Elisabet Larsdotter	Aldrin, Lars. Kronobefällningsman	Aldrin, Gustaf. Mönsterkrivare	d 24/5 1724, Sunne, Åleby	
Köla, Grav	d 28/12 1794	f 16/6 1726, Stavns, Torn	Loffiman, Britta Beata Jonsdotter	c 1688, Sunne, Åleby - 13/3 1732, Stavns	21/10 1742, Sunne, Åleby	
	7	15	Loffiman, Johan. Kronobefälman	1663, Stavns - 14/2 1715, Stavns		
			Piilträ, Anna Maria 1666, Örebro(T) - 15/3 1731, Stavns, Öjedalen			
13/8 2017						

Vårens program 2019

Arvika

Träffar: Biblioteket - Andra måndagen i månaden kl 17 – 19.

14 januari: Diskussionskväll. Frågor m.m.

11 februari: Skrönor och levnadsöden. Arne Berg

11 mars: Klädedräkt i gamla tider. Birgit Zetterberg

8 april: Program ej klart, meddelas senare

13 maj: Diskussionskväll. Frågor m.m.

Forskarhjälp tredje tisdagen i månaden, kl 15-18 på biblioteket: 19/2, 19/3, 16/4 och 21/5. Släktforsknings Dag 19 januari kl. 10.30-14.

Grums

Program på Svealokalen (HSO), Sveaplan 2:

15 januari kl. 18: Handstilarnas vittnesbörd. Peter Olausson

19 februari kl. 18: Missionshus och frikyrkor i Värmland. Henrik Olsson och Carl-Johan Ivarsson

19 mars kl. 18: Sågverk i Grums. Olle Karlsson

16 april kl. 18: Lite tå hört.

Släktforsknings Dag lördag 19 januari på biblioteket i Grums kl. 10-14.

Forskarhjälp på biblioteket: 24/1, 7/2, 21/2, 7/3, 21/3, 4/4 kl. 15-18

Karlstad

Alla aktiviteter sker på Arkivcentrum, Almqvistsalen eller Edbergssalen. Programmen genomförs i samarbete med Arkivcentrums institutioner.

Lördag 19 jan. kl. 10-15: Släktforsknings dag. Föredrag om fotografiet och släktforskningen.

Alster-Olle Andersson.

Måndag 4 febr. 14. Hammarö förr tiden. Gunnar Thörnqvist, Hammarö hembygdsförening

Torsdag 21 febr. kl. 18.30. Släktforska i Tyskland. Jan-Åke Hager

Måndag 4 mars kl.14. Släktforskarcafé – Snacktjäm

Torsdag 21 mars kl. 18.30. Skriva en släktbok. Kerstin Lindwall

Måndag 8 april kl. 14. Vägen i kulturlandskapet – från halvvägar till motorvägar. Jan-Olof Montelius

Torsdag 25 april kl. 18.30. Varför jag blev släktforskare. Carin Nilsson, ung släktforskare.

Kristinehamn

Program våren 2019 på Huvudbiblioteket

Forskarhjälp i släktforskarrummet, kl.14-17. Andra tisdagen varje månad, 12/2, 12/3, 9/4.

”Gruppforskning” för daglediga, hörsalen kl 14-17. 29/1, 26/2, 26/3, 30/4.

Lördag 19 jan. kl. 10-13. Släktforsknings Dag. Tema: Fotografier och släktforskning.

Föredrag, mm; hörsalen biblioteket kl.18.30

Onsdag 13 febr. Foton i släktforskningen. Thomas Hermansson.

Onsdag 13 mars DNA-forskning. Lars Wahlmark

Fredag 5 april. Gravstenar berättar med Anna-Lena Hultman

Tisdag 14 maj. Våravslutning för medlemmar, anmälan kl. 18. Tid och plats meddelas senare!

Kurser i släktforskning

Allmän grundkurs i släktforskning samt hur arkivera all information, kommer att anordnas under februari eller mars så snart tillräckligt många anmält intresse.

Anmälan till Gunnel Larsson, gunnel.larsson3@comhem.se

Säffle

Program på biblioteket om ej annat anges.

Lördag 19 jan. kl. 10-13. Släktforsknings Dag. Forskarhjälp

Måndag 28 jan. kl. 19: Vad kan biblioteket erbjuda släktforskare

Måndag 25 februari kl. 19: Gamla byggnadsverk i Säffle. Arno Saarnak

Måndag 25 mars kl. 19: De fria ämnenas kväll

Måndag 29 april kl. 19: Kommunarkivarie Tommy Staaff-Karlsson.

Måndag 27 maj kl. 19: Besök på Åmåls hembygdsmuseum

Hagfors

Forskarhjälp på biblioteket kl 14-17: Torsdagarna 10/1, 24/1, 7/2, 21/2, 7/3, 21/3, 4/4 och 2/5.

Övriga kommer i VärmlandsAnor nr 1 2019.

Ändrade program meddelas på Värmlandsrötter, liksom på föreningens Facebook-sida.

Vår programverksamhet
genomförs i samarbete med

Folkuniversitetet